

Inserati se sprejemajo in veljajo tristoletna vrata:

8 kr., če se tiska 1krat,
12 " " " " 2 " "
15 " " " " 3 " "

Pri večkratnem tiskanju se cena primerno zmanjša.

Rokopisi

se ne vračajo, nefrankovana pisma se ne sprejemajo.

Naročnino prejema upravništvo administracije in ekspedicija na štarem trgu h. št. 16.

SLOVENEK.

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemati velja:

Za celo leto . . . 10 gl. — kr.
za pol leta . . . 6 " — " "
za četrt leta . . . 2 " 50 "

V administraciji velja:

Za celo leto . . . 8 gl. 40 kr.
za pol leta . . . 4 " 20 "
za četrt leta . . . 2 " 10 "

V Ljubljani na dom pošilja velja 60 kr. več na leto.

Vredništvo je na Stolobnjakovi h. št. 284.

Izhaja potrikrat na teden, v torek, četrtek in soboto.

Svobodna učitev.

III.

Katoličani francoski so, vojskujoči se proti brezverskemu naučnemu samodržstvu, sklicali se na načelo vstavno zagotovljene naučne prostosti ali svobodne učitve. To pa ni se kazalo v ta namen, da bi tudi mi poprijeli se tega napačnega načela. Boriti so se mogli le po dani vstavi, toraj so iskali le iz strupa, kterega se je nasrkala bila družba človeška ter ga je imela v sebi, pridobiti si zdravila. Nikoli pa niso mogli verjeti, da se vjema z zdravo pametjo in s krščansko vestjo to, da se zmoti pa božji resnici pripoznavajo tiste pravice. Borba ta, da gre ta pravica le samo resnici, čaka še katoličanov francoskih. Kedar bode cerkev v svoji prosti učiteljski delavnosti in blagovitosti sv. zakramentov, kedar bodo krščanstvu zopet pridobljene šole vseh vrst skvrnobe duha leta 1789 pregnale, srca resnici spet pridobile in razsvetlile glave; tedaj se bode borba za izključljivo gospodstvo resnice spet pričela in končala zmagovito.

Med tem pa koraka kakor revolucija sploh tako tudi državno poštovani nihilizem šolske znovovaje proti vzhodu. Tudi nam je pokusiti vse zlo, vse trpinstvo, katero je okusila Francija, da se je iz groznega propada svojega povzdignila k sedanji dobitvi, kakor posamezni, tako se tudi ljudstva nič ne učijo iz zgledov in iz zgodovine! Tudi zdrava pamet zastonj pridičuje proti sedanjim šegavim vedam, kterim se pa človeštvo uklanja nekaj iz ljudskega strahu nekaj iz nezmožnosti samostojne prevdarnosti.

Po pravih pametnega mišljenja in vsled zgodovinskih dokazov država nima celo nobene pravice do šole, niti do tega, da se vtika v

učni načrt, niti do tega, da ukazuje učiteljem, ali silo dela učencem. Vzreja po naravnem redu spada v rodbino in šola je po tem takem pomočnica rodbini ali družini.

V krščanstvu je šola vsled božjega prava tudi cerkvena naprava (Cf. Der moderne Staat von F. Ritz).

Ni potreba dokazovati tu, da imajo roditelji naravno in neprelastljivo pravo do svojih otrok; pravo do njih vzrejevanja; šola je pa le naprava, ki jim v tej reči pomaga ter dovršuje, česar ne morejo sami. Srenja je skupna enota ali skupina rodbin, iz kterih nastoja, pravno namestovana po rodbinskih očetih. Enako je toraj pravo rodbine in pravo srenje do šole in sicer glede na ljudsko šolo, pa tudi na kterokoli višo, ki si jo je srenja ustanovila za srenjsko.

Cerkvi izvira pravo do šole iz poslanstva, katero jej je dal Kristus, razodete resnice učiti ljudi ter s svojimi zveličanskimi pomočki pomagati jim k njih večni namembi t. j. jih vzgojevati. Bistvena naloga cerkvi je toraj podučevanje in vzrejevanje človeškega rodu. Vzrejevanje to mora po naravi človeškega duha primerno biti, enotno; ne morejo se vede, ktere so potrebne k večnemu zveličanju, razlagovati v krščanskem, vede pa, ktere so potrebne k časnemu namenu, v brezverskem ali nihilističnem duhu. Da bi nasprotno ravnanje bilo nespametno, to je pač očitno. Brez pomena ali indiferentna pa ni nobena veda. Če ima cerkev tedaj nalogo, vzrejevati človeštvo za njegovo večno namembo; mora tedaj samo po sebi imeti tudi pravo, vzrejevati in podučevati ga za njegov časni ali pozemeljski poklic.

Politični pregled.

V Ljubljani, 17. septembra.

Avstrijske dežele.

Ogerska gosposka zbornica je skoro brez razprave sprejela adresni načrt, ki z drugimi besedami ponavlja prestolni govor. Adresni načrt zbornice poslancev je po poročilu nekterih listov izdelal — minister Tisza sam, tedaj ni dvoma, da bode od večine vdanih njegovih privržencev sprejet brez spremembe. V odboru je hrvatski poslanec Ožegović nasvetoval pristavek o zboljšanju stanja turških kristijanov. Pa Madjari so ta pristavek zavrgli. Kaj se oni brigajo za osodo Slovanov turških! Radi bi marsikteri videli, da bi Turki popolnoma zatrli Slovane.

Vnanje države.

Izvemši dogodke na **iztoku**, piše „Reform“, ni nič važnega omeniti, razun če hočemo popisovati krasoto vojaških pruskih vaj v Sileziji, ali prav otročji prepir francoskih listov o pismu viceadmirala Larociere le Nourya, ali verjeti pravljici, da so se princi orleanski odločno izrekli za republiko, ali pa preiskovati, bodo li prihodnji Cortesi španjski kraljico Isabelo poklicali domov in bode li prišla na Španjsko ali ne.

Srbska skupščina se pripravlja na adresno razpravo. V odboru ste si nasproti dve stranki. Večina hoče vladi prepustiti določbo o vojski ali miru, manjšina pa zahteva pristavek, da se vojska mora napovedati. Razprave v odboru so jako viharne in najbrže bode manjšina zbornici predložila poseben adresni načrt in s tem večino zbornice spravila na svojo stran. Kajti to je jasno, da ve-

Nravnost v nejeverstvu.

(Dalje.)

Ali hočem še govoriti o sužnjih in gladiatoričnih bojih? Kaj je bil suženj v starih časih? Človek, v popolni oblasti človekovi; izdan absolutni svojevoljnosti in mogočnosti svojega gospoda; človek, cenjen ko nečloveška, mrtva stvar, res mancipij; človek, s kterim se sme počenjati vse, kar kdo hoče: sme se prodati, kupiti, zamenjati, rabiti, zvezati, natezati, križati. S studenjem beremo starih pisateljev razprave o sužnjištvu.

V Šparti je bil suženj izročen svojevolji lastnikovi, postave se niso kar nič ozirale na-nj. Zaprti v podzemeljskih prostorih so koprnili noč in dan vkovani v železje, celo pri delu so bili speti z verigami. Nek nejeversk pisatelj jih popisuje: „Njih koža je bila vsa pokrita s črnimi, bulastimi oteklina mi vsled paličinih batin, čelo z vžganim znamenjem, glava na pol ostrižena, noge z železnimi okovi spete,

bili so blede, suhi, slabotni, zdelani, ljudem toliko da podobni“. Za sužnja je bilo pripravljeno: Bič, z jermenom spleten, šibe, palica, drog, žabica za roke, spona za noge, veriga za vrat, natezalnica, priprava za čelo zaznamovati, in pa križ. Ne bom omenjal gladu, žeje, vročine, mraza, trpljenja in pa truda pri delu. Tepeni so bili, ko živina. Srečen je bil suženj, če je smel napihniti lica, da je manj čutil težko pest svojega gospoda. Večkrat mu je težka gospodova roka kar zobe izbila. In to zavoljo najmanjšega vzroka, celo, če je suženj kihnil, zakašljaj, ali kozarec po nesreči ubil. Cesar Avgust je dal križati necega Erotu, ker mu je vzel in spekel prepelico, ki jo je cesar prav rad imel. Kedar so jih topli, obesili so jih na nek balkon in na noge so navezali težo 20 funtov. Vse te gnjusobe najdemo zapisane pri Plautu, Horaciju, Ovidu, Juvenalu.

Količkaj blago srce ne more prenašati dejanja, s kterim so mučile svoje sužnjke rimske gospe, kedar jim so stregle pri oblačenju in lišpanju. Do ledij gola je stala uboga

sužnjka pred svojo prevzetno, gizdavo gospo. Ta je imela v roki železno, rtasto palčico, da je zbadala roki in prsi uboge sužnjke, če je bila le količkaj nerodna, celo takrat, če jej ni bilo mogoče zakriti ali popraviti natornih napak svoje gospe, ali ponoviti njene vsled razkošnosti zvenele lepote. Med tem pa se je milostljiva gospa prijazno kratkočasila, se s prijateljicami veselo pomenjkovala, in svoj zlatinski lišp priredovala. (Jud. 6, 480.) Palače rimskih žlahnikov so bile večkrat podobne mesnicam, bile so vse s človeško krvijo polite in oškropljene.

Smrt si je zaslužil suženj tako naglo, kakor gorko zaušnico. Kaj pa je storil kazni vrednega? kje so priče? kje je zatožba? človeško življenje je menda vendar toliko vredno, da se sodba o njem vsaj za trenutek odloži? Toda suženj, in človek. Ako ni zakrivil ničesar, kaj zato? Jaz hočem, da umrje, umreti mora. Moja volja je zadosten vzrok, da pogine. Taka je pela sužnjim v Rimu. Korniki in satiriki nam prav zvesto obrisujejo njihovo žalostno

čina je za vojsko s Turki. Iz Belgrada vladini prijatelji poročajo, da pismo, ki sklicuje vojno, je že izdelano in da vlada le čaka, kakšen vspeh bode imela posredovalna komisija. Ker je Ristić rekel, da hoče storiti, kar bode sklenila skupština, „Vidovdan“ od vlade zahteva, da naj naravnost pové, je li Srbija za vojsko pripravljena, in kakšna je z denarji in vnanjimi razmerami. Vse pričakuje, da bode Turška sama Srbe k vojski prisilila.

Iz Ercegovine je najvažnejše poročilo to, da Andrassy turškemu parniku, ki je pripeljal vojake, ni več dovolil ustaviti se pri Kleku in vojakov spraviti na suho. Če se to potrdi, bi to bilo znamenje, da naša vlada hoče spremeniti dosedanjo svojo politiko, ki vstajnikom ni bila prav vgodna. To priča tudi poročilo, da je na prošnjo kneza črnogorskega poslala zdravnika Ivanoviča in druge v Črnogoro, da strežejo ranjenim vstajnikom, c. namestniku pa zaukazala tudi živeža in drugih potrebnih reči tje poslati, da bodo zamogli preživiti 30.000 tam bivajočih begunov.

Pomenljivo je tudi, da je knez Karagiorgiević, ki hrepeni po prestolu srbskem, s četo prostovoljcev prišel v Ercegovino. Knez prav sodi, da ravno sedaj je najprimernejša prilika prikupiti se Srbom, pri katerih bode knez Milan zgubil vse zaupanje, če se bo branil vojske s Turki, in ki hočejo imeti kneza za vojsko vnetega.

Nedjipasha, ki je hotel 11. t. m. z živem preskrbeti Bilek, je bil od vstajnikov iz Kosijenevega pri Skrobotu premagan in četa razkropljena. 1. batalijon je bil čisto vničen, druga dva sta na vso moč bežala nazaj v Trebinje, ktere so kristjani vsled te zmage zopet zajeli. Prebivalci in vojaci so vsi preplašeni. Tudi na Popovskem polju so bili Turki 14. t. m. od kristjanov tepeni, ki so po peturnem boju pridri v Ljubišnje, kjer so Turkom vzeli ves živež.

V Bosni so bili Turki 12. t. m. od vstajnikov našeskanjani v Prozari. Turki so vsi zbegani in svoje ranjence spravljajo v Gradiško pa v Banjaluko.

Pop Žarko je že zbral okoli 2000 ljudi, ki so razdeljeni v tri čete. Podpoveljnika njegova sta arhimandrit Prokopica in pop Jožef. Vsa zemlja med Pribojami in Novim Varošem je v njegovih rokah; povsod je osnoval vstajne gosposke.

Črnagora protestova zoper to, da bi turška vojna šla čez zemljo črnogorsko pri

Spugi in Podgorici. Turška vlada se sklicuje na pogodbo od l. 1862.

V Albaniji Turki zbirajo veliko vojno, da bi ta dežela ne vstala, in da bode prišla Črnogoro, če bo treba.

Turki so razdjali samostan dužki in vganjajo silne grozovitosti. 11. t. m. so streljali na 2 avstrijska kupca iz Rajevega sela, 13. t. m. pa na podonavski parnik Estergom. Sploh vedno prestopajo mejo avstrijsko, ne da bi se jim to branilo.

Izvirni dopisi.

Iz Ljubljane 16. sept. (Kako nemčurji nad nami vpijejo, kako pa sami delajo.) Znano je, kak krik so zagнали naši nemčurji po vsem svetu, koliko hrupa so napravili po Ljubljani zaradi tega, ker so slovenske cerkvene občine popustile zvonarja Samasso ter se poprijele Hilzerja v dunajskem Novem mestu. Vpili so o zatiranji, spoškodovanji domačih obrtnikov, togotili se in se togote še, da hodi denar za tuje blago iz dežele, namesti da bi doma ostal itd., in to v kljub temu, da so zvonovi Hilzerjevi boljši in cenejši od Samassevih, česar se vsak lahko prepriča, posebno zdaj pri sv. Petru. Po tem togotenji, kričanju in zabavljanji bi človek mislil, da oni sami vsaj take reči, ki se pri nas izdelujejo vsaj tako dobro, če ne boljše, vsaj po isti ceni, če ne ceneje, ko drugod, domá naročajo in ne pošiljajo za tuje blago po nepotrebnem denarja iz dežele. Ali to ni tako, ravno narobe je. Da so vsa kovaška, ključarska dela za tukajšnje realno naročili na Dunaji in s tem odtegnili domačim rokodelcem zaslužek — vrh tega pa dobili slabo blago, kar se zdaj kaže, to je že znano, zato tu le kratka opomba.

Veliko več denarja, ko za dobre zvonove, gre iz dežele za drage in v primeri slabe vozove (kočije), ktere si nemčurska „haüte voilee“ naroča že več let na Dunaji in v Gradcu. Če voziček ni iz enega teh krajev, ne velja nič. Tega načela se nemčurji še bolj trdo drže, kakor ustavovernosti in „liberalizma.“ Bil je pred nekoliko leti v Ljubljani kolár N., ki je izdeloval ravno tako elegantne, lahke a bolj trdne, cenejše in s poštenejšega blaga vozove, ko so graški in dunajski, a vendar niso našim nemčurjem nič veljali, ker so bili „domači.“ Vsled tega je moral kolár popustiti svoje rokodelstvo, ž njim vred je prišlo več jermenarjev.

milijone jih je bilo. V Atenah je bilo 20.000 prostih meščanov in 400.000 sužnjev. V Rimu so imeli posamezni meščani po 1000 do 2000 sužnjev; toliko jih je štel to mesto, da jim mestno starešinstvo ni dovolilo nositi posebne obleke iz strahu, da ne bi se mogli šteti. (Sen.)

Veči del človeštva je bil pred krščanstvom vkovan v sužnost; sužnji so bili brez vseh človečanskih pravic, trpinčenje in križanje je bil njih delež.

Človeštvu v srečo je objel ta križ nekega dne človek, ki ni bil rojen za sužnost, pa se je vendar ponižal do sužnosti, da bi človeštvu pridobil staro njegovo čast. „Sin božji je sam sebe v nič storil, ko je podobo sužnja na-se vzel. Ponižal je sam sebe in je bil pokoren do smrti, smrti pa na križi. To mislite med seboj, kar Kristus Jezus.“ (Filip. 2, 6. 9.) Pomnite, kliče sv. Pavel prvim kristijanom, kaj je storil človek s človekom; sprejmite v svoja srca do eden drugoga taka čutila, kakoršna je imel v sebi božji Odrašenik.

(Dalje sledi.)

kovačev, in drugih rokodelcev ob zaslužek. In vendar takega ravnanja ni nihče grajal, ne graja ga tudi zdaj še nihče, kajti vsak pameten človek mora pripoznati, da vsak lahko naroča in kupuje, kjer mu bolje kaže, kjer ceneje in bolje blago dobiva. Če se nemčurji pri tem sami sebe goljufajo, to nikogar drugoga ne briga, zato bi tudi njih ne smelo brigati, če bi si mi zvonove, n. pr. celó z Amerike naročevali. Jaz tudi nimam namena grajati nemčurje, ker skoro vse, česar potrebujejo, s tujega dobivajo; ali odločno moramo zavračati njihovo razsajanje nad nami. Mar mislijo, da Slovenci nismo za drugoga na svetu, ko da bi njim denar v žepe metali, oni pa ne za drugoga pri nas, kakor da se rede od naših žuljev? Ta domišljija je res velikanska in predrzna, da ji je ni para! Očedite prej sami sebe, potem glejte po madežih na naši obleki. Kdor n. pr. sam ne zahaja v najbližnjo gostilnico, tudi od drugoga ne zme zahtevati, da bi v njo ali v kako drugo zahajal, ktero bi mu on pokazal.

Iz Reserija, 15. septbr. (Strašen ogenj.) Popisal bi rad nasledno žalostno dogodbo, pa pero mi zastaja; vendar naj bo, da svet zvé, kaj ogenj stori.

O poli ene po polnoči 15. t. m. pridrdra voz pred farovž in precej sem slutil, da mora kaj posebnega biti. Še preden sem prišel k oknu, da bi poprašal, kaj je, že cerkovnik potrka na vrata in pravi: „V Podpeč, v sv. olje devati, nekaj ljudi je zgorelo!“

V par trenutkih je bilo vse na meni, v zamem seboj potrebne reči in hajdi na voz, ki me z veliko naglostjo odpelje v Podpeč. Ko stopim z voza v vežo neke hiše takraj Ljubljance, slišim jok in stok nesrečnikov in zbranega ljudstva, v hiši pa zagledam, oh žalost! štiri prej zdrave in čvrste, zdaj pa ogorele dečke, 3 hudo opečene od pete do glave, bolj podobne „ecce homo“, kakor človeku! Stopim k starejima, Jožetu in Francetu, katerih prvi je v 12. in drugi v 10. letu, da bi pozvedel, se bosta li mogla za silo spovedati, toda zastonj. Denem ju tedaj precej v sv. olje, potem še le opravi drugo molitve. Hvala Bogu, da sta vsaj ta sv. zakrament prejela, in upam, da sta tudi razumela, zakaj sem k njima prišel, ker sta bila znotraj nepoškodovana videti, le govoriti nista mogla vsled opekline in iz nje izvirajočih silnih bolečin.

Potem grem k najmlajšemu 5 let staremu Janezku, in dragi bralec, gotovo te bo groza prešinila in stresnila! Revček je bil po trebuhu in spodnjih delih života ves obžgan in le hkanje in globoko zdihovanje je bilo slišati. Nedolžnost, koliko trpiš, zdihnem sam pri sebi in pravim: „Da bi te Bog le kmalo rešil!“ Ob 1/4 5 uri zjutraj je bil že mrliček. Tonček, 7letni deček, je sicer tudi opečen, ali vsaj obraz in život sta nepoškodovana; ležal je zraven najmlajšega bratca ves preplašen.

Vem, dragi bralec, da komaj čakaš odgovora: Kako se je vendar ravnalo, da so kar štirje dečki ožgani? Reč je tako-le: Goreti je začelo ob 10. uri zvečer ravno pri tej hiši, pri Jakeljnu (prej Margu); hiša ni njegova, ampak županova, od ktere ga jo je le v najem vzel; stoji unkraj Ljubljance, le most jo loči od podpeške soseske. Podpeški fantje zagledajo ogenj na unem koncu hiše tik hleva pri tleh, komaj tako velik, kakor navaden pastirski; kličejo ljudi, hitijo tje čez most k ognju, in naenkrat je bilo vse v plamenu; ogenj je začel že s slamnate strehe padati, družina pa je spala v ognju od vsih strani in ni nič vedela, še le ljudje so jo zbudili. Mati z malim otro-

čičem v naročji, ki je spala v hiši, srečno sebe in otroka reši, 14letno dekle je bilo v kleti, tudi ta srečno odide. Gospodar je ležal pod hišno streho, ko sliši krik, naglo plane po koncu, hiti doli po stopnicah, ter se na glavo močno udari, tudi ogenj, ga je nekoliko opeknel, mislim pa, da ne bo nič huđega, ker sem ga videl danes že okoli hoditi. —

Kje so pa uni štirje fantki bili? Kjer je revščina in velika družina, saj veste kako je, zadovoljni so, da so le pod streho. Spali so v hlevu, ki je tudi pod hišno streho, le na drugem koncu. Ti reveži niso nič vedeli, kaj se zunaj godi, ko je pred vrati že gorelo in vročina v hlev pritiskala, jih je še le zbudila. Tekali so po hlevu sem ter tje prestrašeni; Jože in France najdeta vrata in planeta vun skozi plamen in bosa po gorečih ogorkih, Jože leti v silni opeklini naravnost proti Ljubljanci v vodo, France pa po mostu, oba so ljudje prestregli in ju še druge nesreče obvarovali. Revčeka sta vsa opaljena, lasje so jima skoraj do kože zgoreli, enako obrvi, obraz pa je ves spahnjen in hudo zatekel, da nič ne vidita; kaj bo z očmi, se zdaj še ne vé, pridnega gotovo ne. Roke in noge so se jima kar olupile; nohtovi ožgali, odstopila je tudi koža okoli njih, po plečih, stegnih, trebuhu sta vsa ogorela, da se ljuknje delajo.

7letni Tonček se je bil skril pod posteljo, to mu je pomagalo, da je med vsimi najmanj ranjen, 5letni Janezek pa je med govedo šel, da so ga komaj našli v strašnem dimu in ognju; oba bi bil ogenj končal v hlevu, ko bi dva vrla Podpečana ne bila skočila ponj, iskala sta ju notri in najdeta vsak enega in ju brž vun prineseta. Očitna hvala njima za tako junško delo krščanske ljubezni! Zgorelo je tudi dvoje goved (nekaj so jih pa rešili), vsa mrva, in vse žito, ker je bilo vse pod eno streho. Revež je ob vse in kar je najžalostneje, ob zdrave in trdne otroke. Najmlajši je še rešen, kaj bo s starejima? Sam dr. A — č, po kterega so nemudoma poslali, ni vedel povedati, le nekoliko zdravil je gori poslal, sicer pa naročil, da naj ju jutri (16. t. m.) v Ljubljansko bolnišnico po vodi pripeljejo.

Gotovo je, da silne silne bolečine trpita, Jožeta strašno žeja, France je v nezavednosti. Če bosta tudi živela, zdravih udov ne bosta več imela; posebno Jože ne, ker je tako zlo obžgan. Ravno zdaj, ko ta žalostni dogodek popisujem, nekoliko pred nočjo, zvem, da je tudi on šel za mlajšim bratcem v večnost. Pokopana bosta jutri (16. t. m.) on in Janezek skupaj ob 4. uri popoldne v eno jamo. Tudi France ne bo dolgo živel, morda juteršnega dne ne dočakal, tako mi je bilo povedano. Žalost staršev je nepopisljiva.

Kdo je vendar to zločinstvo učinil? Do zdaj se še ne ve, kdo. Gospodar mi je to le pravil: Preden sem zaspal, slišal sem neko godrnjanje zunaj na cesti, komaj pol ure pozneje je začelo goreti. Mogoče je le dvoje: Ali je kdo iz hudobije, prav satanske zažgal, nalašč, ali pa še bolj gotovo iz zadolžene zanikrnosti. Pri hlevu je bilo namreč polno konopelj; kaj, ko bi si bil tobak ali smodko prižigal z žveplenko, in potem še gorečo vrgel v konoplje? — Naj si bode že kakor hoče, nesreča in žalost je strašanska, ker je toliko mladih dečkov od 5—12 leta tako nesrečnih, pravi mučeniki — mladenči v ognjeni peči! — Hudodelec ali zanikrnež, kaj si naredil, kako boš to popravil?! — Hiša je bila zavarovana za 350 glđ.; naj omenim še to, da ta ogenj je v malo več kakor enem letu pri nas že tretji. — To, ljubi čitatelj, je žalosten prizor, kakoršnega

bi ne hotel več doživeti, ne jaz, in gotovo tudi ti ne! Bog nas varuj enake nesreče!

P. S. Tretji otrok je umrl danes po noči, in danes popoldne 16. sep. ob 5. uri bo pogreb vseh 3 otrok.

Iz Ribnice, 14. sept. — Včeraj je bil pogreb ranjcega župnika sodraškega, g. Jožefa Lesjaka. Umrl je v Ribnici, kakor da bi bil Bog kar naravnost s tem hotel povedati, „Tukaj le, v drugi fari hočem, da boš vžival mir; saj v svoji domači ga nisi imel.“ Vendar pa srenjsko predstojništvo, če tudi ranjcemu prej ne kaj posebno prijazno, je na moč tiščalo v to, da bi Sodražičani pokojnega imeli na svojem pokopališču, menda zato, da bi nad mrtvim vsaj nekoliko poravnali, kar so nad živim zagrešili. Dovolilo se je. Po slovesno tukej v Ribnici opravljenih cerkvenih molitvah, pri kterih je bilo 16 duhovnikov pričujočih, spremili so še nekteri duhovni sobratje in pa v obilnem številu zbrani sodraški farani telo pokojnega v Sodražico na pokopališče, ktero je on sam po škofovem pooblastenju lani meseca julija v novič blagoslovil, zato ker je bilo par dni popred ogujušeno zaradi ondi nekrščansko pokopanega samomorca,* kar je bilo ravno povod neke za zelo vzete pridige in njegovega obsojenja.

Že dalj časa je bil dobri starček bolehen in prebitko užaljen po že znanih dogodbah pretečenega in tekočega leta. Pred nekaj meseci že ga je bil enkrat mrtud zadel; hitra pomoč ga je bila vendar še rešila. Uni petek pa, 10. t. m., se podá po opravljenih v Ribnico; že na poti ga začnejo obhajati slabosti; tudi hitra zdravniška pomoč ni mogla več priti mrtudu v okom; previden s sv. zakramenti je drugi dan kmalo popoldne lepo mirno izdihnil svojo dušo. Glasni obilni jok, ki se razlegal oba dni, ko je ranjki v tukajšnjem farovžu na parah ležal, in zlasti pri g. dekanovi pridigi v tukajšni veličastni cerkvi, je očitno pričal, da Sodražičani niso vsi taki kakor jim navadno tod okoli pravijo; le samo nekteri so taki tiči, da malokod enacih po deželi. Še pri pogrebu so svojo zagrizenost z raznimi surovimi, prav pasjeglavskimi opombami kazali. Drugi vsi farani sodraški pa so vedeli zmeraj in bodo vedeli še pozna leta ceniti velike zasluge neutrudljivega ranjcega ljubeznivega gospod očeta, ki je z vso gorečnostjo delal za zveličanje duš in za blagor faranov celo četrtino stoletja. Ravno prihodnjo nedeljo namreč bo de 25 let, kar je bil kot župnik ondi vmesten. Prihodnjo nedeljo bi bil pa tudi ravno moral nastopiti kazen, v ktero je bil obsojen zaradi gor omenjene pridige in ktero so mu svitli cesar, kakor je znano, z oprostjenjem vsih nasledkov zmanjšali v en teden zapora. Najvikši kraj in nadzornik pa je trpečemu starčeku še oni teden zapora prizanesel. V nebesa namesti v zapor, to se pravi vsaj dobro menjati. Da je vestni in natančni mož, vun in vun goreči duhoven, ter zdaj zadnjo uro tako lepo z Bogom spravljeni, tam pred večno pravico milostno sodbo našel, nad tem si menda še njegovi zagrizeni sovražniki ne bodo upali dvomiti. Koliko je večni Sodnik gledal na Fladungovo spričevalo, ki je bilo lani brano pri obravnavi pred okrajno sodnijo, v kterem je bil ranjki popisano, to gospod Lesjak zdaj že ve, in tudi mi drugi bomo zvedeli. — „Takrat je bil

*) Reconciliatio plane superflua fuit. Coemeterium enim sepultura suicidae non polluitur, sed tantummodo sepultura excommunicati vitandi, infidelis vel etiam infantis sine baptismo defuncti. Vide Juss eccl. Aichner p. 616 et 620. Red.

bolj srečen trenutek“, je ranjki enkrat rekel, „ko je bil Ofenheim sojen, kakor pa takrat, ko sem bil sojen jaz“; — no, soditi mi nočemo nobenega, Bog bodi vsim milostiv; vsacemu pa pride kdaj vendar kak srečen trenutek, — upajmo, da je prišel ranjcemu starčeku gotovo zdaj najsrečnejši trenutek — zadnjo uro. Bog daj enkrat tudi tistim srečno zadnjo uro, kteri imajo pri sodnijah boljša spričevala, nego je bilo ono o Lesjaku. Blagi ranjki pa naj uživa mir, ki ga je revež na zemlji pogrešal.

Fara sodraška je tedaj zdaj dvakrat za pored postavno izpraznjena. Prvič se je bilo to zgodilo po prostovoljni odpovedi rajncega ali resignaciji, v ktero je bil le zato privolil, da ne bi bil takratni možato značajni škofijski namestovalec kakih večih sitnosti z g. Widmannom imel. Po zadobljenem pomiloščenju od svitlega cesarja je rajniki zopet preklical resignacijo. Če je preklic že bil odposlal v škofijsko, ne morem vedeti; — (spisal ga je, to gotovo vem), pa naj ga je že poslal ali ne, je pač vse eno; v zadnjem primerljeji je veljavno izpraznjena farna služba po resignaciji; v prvem jo je pa zdaj spraznila smrt. Zdaj tedaj še le bo razpisana fara po kanoničnih postavah (morebiti se je že zgodilo). Prvi razpis ni bil le kanoničnim postavam naravnost nasproti, ampak bil je tudi nekak drzno prenačljen segljeji (Vorgriff) v predpravice njih veličanstva svitlega cesarja, toraj po vsaki ceni neveljaven.

Št. Rupert na Dolenjskem 12. sept. Kaj, iz Št. Ruperta dopis! Res, skoraj bi človek ne verjel, ker kaj pomaga natorna lepota kraja, ako pa dušno oko tega ne vidi! Ti kraj oddaljeni sicer od velikih cest in železnic, po kterih se liberalizem po svetu razširja in šopiri, so vendar mrtvi za narodno reč; domoljubje jih še ni oblizalo, ampak nemškutarstvo se vsiluje in naseljuje po čudnih potih. Z današnjim dnevom pa ima posijati nova zarija na Dolenjskem, zlasti v prelepi Šentruperski dolini, ker dans se je po vladi potrjeno novo katoliško-politično društvo osnovalo in odprlo. Malo domačinov sicer se je bilo zbralo pri zibelu nove sestrice v Št. Rupertu, ki se je ob 6. uri zvečer s petjem in govori drugim na Kranjskem pridružila. Pevci iz Novega mesta, Trebnjega in Mokronoga so se obilno vdeležili in s svojim lepim petjem srca nazočih razveselili. Začasni predsednik g. A. Košir je potem zgodovino novega društva, zapreke in sitnosti ustanovljenja razložil, ter svoje veselje izrekel, da je zdaj namen dosežen. Dal je potem besedo nazočim gospodom in gostom, ki so vsak iz svojega stališča in svojih skušenj razlagali pomen in namen takih društev na Kranjskem; posebno všeč je bil zgodovinski pregled kranjske kezele od starih do zdajnih časov, ki ga je razvijal gosp. prof. Steklesa. Gosp. grof Barbo nam je povedal mnogo iz dunajskega državnega zbora, ter svojo radost kazal, da se je v njegovi rojstni fari tako društvo osnovalo, ki je nada boljše prihodnosti zarija jutranja na dozrajnem temnem političnem obnebju mile dolenjske Kranjske. Govori so bili s ploskanjem spremljani in vmes so pevci peli. Posebno je dopadlo, da je priprosti kmet Bercar v daljnem dobro zloženem in primerem govoru navdajal svoje sorojake k obilnemu udeležavanju ter končal rekoč: „Vsaj tega mi ne bo treba pri sodbi zagovarjati, da nisem bil vnet Slovenec, da nisem svojega milega jezika ljubil in spoštoval.“ Dolgo ploskanje in dobrotklici so temu govorniku pokazali, da je iz srca vsem govoril. Na zadnje se je volil novi odbor, ki mu predsednik je g. Jančigar, mlad,

navdušen gospod in izversten govornik. Z „živoklici“ na svitlega cesarja Franca Jožefa in s cesarsko pesmijo se je končal ta lepi večer; Bog daj, da v svitli dan Šentruperškemu kraju!

Domače novice.

V Ljubljani, 18. septembra.

(Opominj starišem in otročjim varhom.)

Na ljubljanskem mahu (močvirju) tik Trnovega se je zgodila sledeča nesreča. Mati je šla v mesto in pustila doma 10 let staro hčer pri majhnem otroku, ki se je še le po tleh plazil. Deklica nekaj seka, v tem prileze otroče in dene nenadoma ročico na tvalo ravno ko sekira na njo prileti. Ubogemu otročiču odlete trije prsti. Sestra, to zapazivši se prestraši in pobegne, otrok pa v strašnih bolečinah kriči in vpije, pa ni nikogar blizo. Še le čez nekaj časa ga sliši sosedinja, priteče gledat, kaj je, in ko vidi krvavega otroka, ga brž vzame in nese v mesto, kjer pred „rotovžem“ na mater naleti in jej pove, kaj se je zgodilo. Otroka so potem nesli k zdravniku. Dekleta, ki je od doma pobegnilo, ni bilo nazaj in ga še zdaj menda ni, ker se boji kazni. Morda je revše že kje poginilo. Otrok se ne more nikdar dosti skrbno varovati, zapomnite si to, stariši in varhi otrok!

(K naznanilu o začetku bogoslovskih šol) še dostavimo, da se je 1. oktobra treba oglasiti, 2. pa se začnejo šole.

(Šentpeterski zvonovi) bodo žez nekaj dni že vsi peli. Dozdaj poje le veliki, kakó, to kažejo veseli in zadovoljni obrazi vseh, ki so ga slišali. Več o njih bomo povedali o svojem času.

(Znamenje časa.) Včerajšnja „Laib. Ztg.“ ima celih pet strani naznanil javnih dražeb, katerih število je 50. Kaj bo, če bo šlo tako naprej!

(Keglanje) za dobitke na korist „dramatičnega društva“ se ima pričeti v ljubljanski čitalnici prihodnji teden.

(„Češpljev sejm“) ki se je v ponedeljek pričel v Ljubljani, ni bil posebno živahen. Le konji in goveda so se prodajali, ker je bilo prišlo mnogo kupca z Laškega; vsled tega je imela živina še precej visoko ceno.

Razne reči.

— Preč. škofijsko namestništvo v Trstu je te dni vradno naznanilo, da bo 26. t. m., 19. nedeljo po binokostih, slovesno vmeštenje mil. škofa preč. gosp. dr. J. Dobrila. Duhovni, ki ta dan niso zadržani, so povabljeni, oni pa, ki so manj ko 3 milje od Trsta oddaljeni, in ne službeno zadržani, opomnjeni, da pridejo k slovesnosti v Trst.

— Duhovske spremembe. V goriški nadškofiji: Č. g. Martin Pervanje, vikar v Stržišči, gre za vikarja v Idrijo pri Bači. — Č. g. Anton Lazar, vikar v Oblokah, za provizorja v Ravne. — Č. g. France Ilovar, drugi kaplan v Cirknem, je postal prvi in na njegovo mesto pride sem. duh. č. g. France Črv. — Č. g. Jurij Kokelj, kaplan v Podbrdu, gre za vikarja v Stržišče, na njegovo mesto pride sem. duh. č. g. Lovrenc Juvančič.

— V Rim sta odšla 13. t. m. č. g. Anton Zupančič, kaplan v Cerkljah, in Bl. Muhovec, kaplan v Kamniku.

— Nesreča se je pretekli teden pripetila v Železnikih pri beljavi podružnice. Padla sta dva Italijana z odra, ki so ga bili boje preslabo postavili, in si je eden zlomil nogo, eden pa nogo in roko, ter se pohabil tudi znotraj tako, da je revež umrl.

Milodari za ercegovske in bosniške rodbine.

Iz ziljske Bistrice: F. Bistriški 3 gl. 55 kr., družbica radoljubov 3 gl. Šuster 1 gl. Ožgan 1 gl. Vavtizar 64 kr. Kröpl 50 kr. Inelko 31 kr. — Iz Metlike: Veselo društvo pri gosp. Mežnarčicu 13 gl. 20 kr. Fr. Justin 5 gl., gospa Justinova 5 gl. — r 2 gl. Navratil 5 gl. — Iz Radgone: gosp. Jureš 1 gl. Vaclav Vanoni 5 gl. Iz Žitek 1 gl. — Iz Sevnice: narodnjaci 11 gl. 40 kr. Praunscida paket bandaž za ranjence. — Iz Borvnice: J. Košir 50 kr. J. Tilban 30 kr. A. Drašler 30 kr. J. Podboj 30 kr. G. Podboj 30 kr. J. Majaron 1 gl. J. Stavzel 1 gl. L. Telban 20 kr. G. Samek 50 kr. M. Mozi 50 kr. R. Jugovic 1 gl. J. Kovač 1 gl. M. K. 1 gl. J. Jenko 50 kr. A. Brožek 1 gl. — Iz Doline v Istri: J. J. 5 gl. G. L. 2 gl. L. V. 1 gl. T. R. 1 gl. A. B. 1 gl. J. L. 1 gl. N. L. 1 gl. J. K. 1 gl. J. N. 1 gl. — Iz Klanca v Istri: J. F. 1 gl. J. L. 1 gl. A. N. 5 gl. J. M. 2 gl. P. V. 2 gl. M. St. 2 gl. J. J. 2 gl. S. M. 2 gl. T. R. 1 gl. J. Js. 1 gl. J. O. 1 gl. A. Z. 50 kr. J. B. 50 kr. J. P. 50 kr. — Iz Zagorja na Notranjskem: Dohodek od tombole 24 gl. 20 kr. — Iz Slovenske Bistrice: P. Lipovšek 1 gl. Pihlar 1 gl. Dr. Škander 1 gl. Mihelak v zgornji Polskovi 1 gl. — Iz Ribnice nad Mariborom: L. Doženik 1 gl., vesela družba 1 gl. 30 kr. Papež ribniški 20 kr. — Iz Loke nabrano pri Žaržu in pri Kroni 6 gl. 56 kr. — Iz Šmarija pri Ljubljani: M. B. dekan 5 gl. Fr. K. kaplan 1 gl. M. Rozman 2 gl. J. Borštnik učitelj 1 gl. Ana Mozik 1 gl. A. J. 1 gl. J. Janežič 20 kr. L. Bedina 20 kr. J. Sonak 10 kr. K. Javornik 10 kr. Mica Zrnec 10 kr. Urša Krištof 20 kr. — Iz Litije: A. Koblar 10 gl. Luka Svetec 10 gl. — Iz Kranja: Z. 5 gl. S. 2 gl. N. N. 2 gl. J. 1 gl. K. 1 gl. M. 1 gl. Š. 1 gl. Tz. 1 gl. H. 1 gl. skupaj 187 gl. 96 kr.

Ljubljanski podpiralni odbor:

J. N. Horak, Dr. J. Vošnjak,
predsednik. denarničar.

Listnica opravištva.

Č. g. J. J., kurat v J.: Izostale številke smo nadomestili. Zakaj da jih niste prejeli, ne vemo; pošiljali smo liste redno.

Č. g. M. B., župnik v P.: Tudi pri Vas ne vemo vzroka, zakaj listov ne dobivate. Menda saj znajo pri Vas slovenski brati, poštna imena pa že navadno nemški pišemo, da se kak slaboten ne spoditka.

Č. g. J. C.: Prejeli in — pismeno odgovorili.

Č. g. J. K., kapl. v L.: Da — vse plačano. Za Ercegovince dali dotičnemu odboru. Ravno tako tudi poslano po č. g. M. M. kapl. v P.

Č. g. J. A., kapl. v T.: Poslano prejeli; zdaj smo mi Vaši dolžniki do 30/6 prih. leta.

Č. g. J. Ž. v K.: Po pojasnilu Vam list radi pošiljam. Da smo malo dvomili, ker ni bilo o pravem času naročnine, ne zamerite. Žalostne skušnje nam skoraj branijo tako radodarno in zaupljivo ravnati, kakor do zdaj. Dragi, ne vrjamate, koliko je dandanes nepoštenosti in — švindelnosti na desnem in na levem!

Č. g. J. N. Č. v L.: Naročeni do konca septembra.

Eksekutivne dražbe.

21. sep. 3. Štef. Bajc-evo iz Podkrajja (450 gl.) v Ipavi. — 2. Jan. Mervar-jevo (977 gl.) v Trebnjem. — 2. Reze Petrič-eve iz Dolenja (852 gl.) v Ipavi. — 2. Fr. Dovgan-ovo iz Gornje Košane (4135 gl.) v Postojni. — 2. N. Zimšič-evo iz Radoviča (1386 gl.) v Metliki. — 2. Mat. Tomšič-evo iz Bač (1450 gl.) v Bistrici. 2. Jak. Lušina-vo iz Gostec (617 gl.) v Loki. — 2. Jak. Drganc-evo iz Metlike (1989 gl.) v Metliki. — 2. Jože Sluga-vo iz Topolca v Bistrici. — 2. M. Stanič-eve iz Koprivnika (755 gl.) v Kočevji. — 3. Jože Maričič-evo iz Zagorja v Bistrici. — 1. Amalije Globočnik-ove (4715 gl.) v Trziču.

22. sep. 3. Jan. Vodnik ovo iz Dola (1370 gl.) na Brdu. — 3. Tone Tratnik ovo iz Ipave (300 gl.) v Ipavi. — 3. Fr. Zajč-evo iz Drage (3225 gl.) v Rudolfovem. — 2. Mart. Hrovat-ovo (673 gl.) v Metliki. — 1. Mart. Tursič-evo iz Laz (2375 gl.) na Vrhniki. —

Na Štajarskem.

20. septbr. Braunerjevo blago v Dobrni. — Jožefine Feitz v Leskovcu (1900 gl.).

22. septbr. Pr. Langmayer v Polzeli (400 gl.) Jožef Murnik v Slov. Bistrici (9600 gl.) — Ant. Koljšek v Podvina (2322 gl.). — Jan. Matjašič v Pečkah (1930 gl.).

23. septbr. Ruda v Ojstrem (2500 gl.). — Matija Petek pri sv. Ropertu (Vransko, 2753 gl.).

Telegrafične denarne cene 15. septembra.

Papirna renta 70.15 — Srebrna renta 73.90 — 1860letno državno posojilo 112.75 — Bankine akcije 934 — Kreditna akcija 2'5.80 — London 111.85 — Srebro 101.80. — Ces. kr. cekini 5.29. — 20Napoleon 8.91.

Dijaki

(73—2)

veči in manjši, se sprejemajo na stanovanje s hrano in brez nje v ključarskih ulicah št. 254, III. nadstropje.

Piccolijeva
Iekarna

k „angelju“.

Farmacijske specialitete
Gabriel Piccolija,
lekarja v Ljubljani na dnajski cesti.

Anatherinova ustna voda in zobni prašek. Boljši, nego vsaka druga zobna voda in zobni prašek, pravo sredstvo zoper zoboból in ustne bolezni, zoper gnjilobo in majanje zob, zoper *difteritis* ali *enevico grla* in *skorbut*, prijetnega duha in okusa, krpi dalje zobno meso, in je spl h neprimerljivo sredstvo za čiščenje zob. *Kdor ga enkrat poskusi, dal mu bude gotovo prednost, vslic vsim enakim izdelkom.* 1 steklenica 60 kr., 1 škatlja 40 kr.

Ribje olje, pošiljano naravnost iz mesta Bergen na Norveškem, brezumno in ne slabo dišeče, 1 originalna steklenica 80 kr.

Pravi sajdicov pulver. Nareja se s čisto kemičnih tvarin. 1 škatlja 80 kr., 1 tucat škatelj 6 gold. 60 kr.

Pravo vinsko žganje s soljo, v pomoč bo lehnemu človeštvu pri vseh notranjih in vnanjih prisadib, zoper večino boleznij, posebno za vsakovrstne rane itd. 1 steklenica 40 kr.

Elksir iz Kine in Koke. Najboljši do sedaj znani želodečni likér. Pospešuje cirkulacijo in prebavljenje, ter različne organe in ude z nova okrepi in oživi. 1 steklenica 80 kr.

Glicerín-Crém, je posebno izborno sredstvo zoper razpokane ustaice in kožo na rokah. 1 flacon 30 kr.

Lancaster-lilijna voda. Toaletni zaklad. Specialno, da se obrani koža krasna, rježua in mehka, se jej daje prednost pred vsemi *umivalnimi vodami, lepoticjem in lepoticnim sredstvom,* ktera so čisto škodljiva. 1 steklenica 1 gold.

Rajžev pulver. Izključljivo iz vegetabilčnih tvarin, posebno zdrav za kožo, ktereji podeli izviro brhkost in čvrstost, kar se nahaja la pri mladini. 1 paket 10 kr., 1 škatlja 40 kr.

Sok iz Tamarinde. Po mrzlih sredstvih iztlačen. Učinkuje znamenito krepilno in olajšajoče. 1 steklenica 40 kr.

Nezmotljivo sredstvo zoper mrzlico. Učinek tega léka je dokazana istina in vsaki bolnik, ki je lék nje poskusil sam na sebi, so bude radostno prepričan, da je *najmočnejše in vnanstjevejše sredstvo do sedaj znanih zoper ponavljajočo se mrzlico.* 1 steklenica 80 kr.

Naročila se izvršujejo vračajo'oj se pošto proti poštnemu povzetju. (36—19)